

LBRIS

We know
books

ION NICOLAE ANGHEL

CARTEA BOEMEI
&
CARTEA EDITORULUI

roman

*Ediția a II-a,
revăzută și adăugită*

E I K O N

București, 2021

Capitolul unu

Teoharie Cimpoeșu..... 9

Capitolul doi

La „Boema“59

Capitolul trei

Alexandru Medoia68

Capitolul patru

Vocile Boemei. T.E.D.-eu & Ticu Izdrăilă.....117

Capitolul cinci

Veniamin Mitoșelu. Poveste cu Liciatta198

Capitolul șase

Povestirile Secretarei (Turcul Erol Etem.
Costache Barbacioru. Iulica–Furnica)263

Capitolul șapte

Cealaltă masă. Ionică Pistolea.....292

Capitolul opt

O după-amiază cu boemi la „Boema“.
Teoharie Cimpoeșu în direct. Necunoscuta.
Viața pe contre347

Capitolul nouă

Gabriel Nisipașu410

Capitolul zece

Boema de gală. Tohăneanu & Antoniadă.
Bătălia instinctelor. Lumea instinctului și
socialismul lui Ceașcă.....451

Capitolul unsprezece

Calul Negru al lui Platon versus Centaur490

Capitolul doisprezece

Lecția de poetică de la „Boema” sau despre
arta de a scrie puțină literatură cu dotare
puțină.....512

Capitolul treisprezece

Jurnalul Boemei560

Capitolul paisprezece

Gândirea liberă versus gândirea totalitară,
generatoare de gândire captivă (Un potpourri
cu zicerile și anecdotele vremii).....588

Capitolul cincisprezece

Mangaliotul637

Capitolul șaisprezece

Boema reală și Boema din minte. Timpul fictiv...661

Rugul aprins în loc de Epilog	667
-------------------------------------	-----

Cinci opinii despre CARTEA BOEMEI (ediția întâi, 2019)

Gheorghe Truță, <i>Arca lui Anghel</i> , „Argeș”, anul XIX, nr. 7 (445), iulie 2019	673
--	-----

Radu Ciobanu, <i>Ai, ce faună!</i> „Actualitatea literară”, Lugoj, nr. 95, septembrie 2019	677
---	-----

Mirela-Ioana Dorcescu, <i>Cartea Boemei sau un roman al editorului</i> , „Arca”, nr. 10-11-12, 2019	682
---	-----

Corneliu Mircea, <i>Părtași la nemurire</i> , „Tribuna”, nr. 411, 16-31 octombrie 2019	690
---	-----

Florin Ardelean, <i>Memoria și mucegaiul nobil</i> , „Familia”, Oradea, nr. 11-12, noiembrie- decembrie 2019	696
--	-----

Capitolul unu

Teoharie Cimpoeșu

„Ascultați-mă pe mine, domnu' Medoia“ începe doamna Valeria Ștefan, bătrâna secretară a editurii. „Eu cred că un om, un individ care a scris o carte e capabil de ticăloșii mult mai mari!“ zice și „Uitați-vă la ăsta, la Cimpoeșu, poetu' de la revistă, ce-a ajuns să facă!“ exemplifică. „Negustorește la versuri: le dă contracost, contra parale pentru băutură. Ia acolo câteva versulețe de-ale lui, de-alea slăbuțe, la care nu ține și le vinde la tonții, de vor să devină poeți. Și ăia cumpără. Ăia visează la nemuriri iluzorii, iar pe-ăsta-l lovește o sete năprasnică și toarnă pe jgheab. Până i se-mplescesc cuvintele-n gură și până-l lasă picioarele și se-nmoaie taman ca o cârpă. Puah!“ face a dezaprobare și te cântărește din priviri și așteaptă să te prindă și pe tine dezgustul. Și, cum nu zici nimic, mai vine c-un exemplu și știi că n-o să te lase, până nu o să-ți spui părerea.

„Sau uitați-vă la alții!“ te provoacă. „La directoru' nostru, la Sonoc. Are două cărți de-ale lui publicate și-o îngrijire de ediție, însă-i mai fericit că-i *director de editură*, decât *scriitor*. Te-ai fi așteptat să se mândrească cu volumele alea; nu, se fălește cu *funcția*. Pentru că nu din cărți își trage *puterea*, ci din *post*. Exact ca un *activist*. Înțelegi că, dacă nu l-ar mai susține Partidu' și nu ar mai fi director, nu ar mai fi *deloc*. Și nu cred că l-ar regreta mulți inși“ spune și este nu atât revoltată, cât tristă.

„Așa că degeaba a scris cărțile, de le-a scris“, reia concludiv într-un fel, „fiindcă la locu' de muncă n-are respect

pentru nimeni și mai tot timpul e-n conflict cu angajații. În loc să facă o echipă unită, a introdus regimu' cazon. Pentru noi. Că el vine la serviciu la zece, la zece jumate, când îl scoate din scutece Aurora, nevastă-sa, și nouă ne zice c-a fost la Partid sau la Tipografie sau unde zice c-a fost.

Dispune de timp după chef, iar pe tine te ține sechestrat în editură până la patru după-amiaza. Și nu spui nici mâc. Și, pe deasupra, te mai și hărțuie: *buști în ăla, buști în ălalaltu*! Nu se simte el bine altfel...

Parc-ar avea un bici la dispoziție și-ar umbla ca un vechil pe moșie, și-ar coborî «milităria» din pod, și s-ar strădui să bage disciplina în subordonați și să conducă c-o mână de fier. Și cu cât *puterea* pe care i-o dă *postu*-i mai mare, cu-atâta și-*abuzu*' cu care se-nstăpânește peste viețile noastre. Și nu știm cât o să mai putem suporta... "estimează și te bucuri că nu se inflamează, și nu ridică glasul, și continuă mai curând analitică și lucidă. Și mirată că lucrurile despre care-ți vorbește se întâmplă aidoma!

„Asta trebuie să facă un om care-a scris două cărți?“ întreabă și din nou întreabă pe un ton potolit, dar plin de regrete și-amărăciune.

„Asta trebuie să facă un om care-a scris pentru el, iar acum prepară pentru tipar cărțile altora?“ parc-o auzi și-ți dai seama c-o chinuie încă ideea cu care te-a-ntâmpinat la sosire, aia cu pixologul capabil de niște ticăloșeli în plus, după ce și-a tipărit primul op. Cazul Cimpoeșu, care comercializează poezii și cazul Sonoc, care-i martirizează pe ei, la serviciu.

Vrea să știe dacă ești de-aceeași părere cu dânsa sau dacă greșește. Nu crede să greșească. Nu te somează să-i răspunzi imediat; poate să mai aștepte. Deocamdată spune ce crede despre Sonoc și explică personajul cum se pricepe.

„Ăsta-i directoru’! Trăiește la sfârșit de mileniu II și te-ai aștepta să fie o minte luminată și să aibă și puțină harismă, doar conduce o instituție de cultură, nu? Numai că el nu pe oameni se sprijină și se sprijină pe sprijinu’ de la Partid și gândește cum gândește Partidu’. Nici nu mai e scriitor; poate nici om. Și-i ca o *curea de transmisie* a directivelor și indicațiilor de le dă Prichinduță, personaju’ din *Filmu’ de desene animate*, ăl de șterge, cu lăbile, seară de seară ecranu’ T.V. Și ăștia doi se completează de minune: tovu’ cu indicațiile de pe sticlă și tovu’ cu restricțiile tematice și restricțiile orare din editură. Îți controlează creieru’ și-ți sufocă respirația. Abia dacă mai poți să răsufli.

Și pentru că nu obțin rezultatele scontate de la tine, zbiru’ de pe ecran și zbiru’ din editură se răzbună la modu’ primitiv. Cum procedează directoru’: trosnește din pleasnă și pune șaua pe angajați. Mare greșeală! Fiindcă așa nu induci respectu’ și disciplina în ei, ci frica. Și-alimentezi starea de nesupunere. Și starea de tensiune. Poate să priceapă asta Sonoc? Cum să poată?

Ciudat e că nu se dumirește ce e cu el și ce e cu noi și nu-ncetează să se mire de ce aparatu’ redacțional și-aparatu’ tehnic nu se implică și nu-l ajută să performeze? Cum să-l ajute, când îi vor pielea?

Părerea mea. Și părerea mea e că nu se pricepe la oameni. Poate la cai. La oameni însă nu se pricepe. Și nu-și bate capu’ să-i folosească eficient. Alt conducător de instituție s-ar interesa de fiecare în parte: domnule, oare o fi știind și ăsta ceva ori e prost butuc? Da’ el nu, ne ia la grămadă. Și nu de oameni pregătiți se-nconjoară și nu pe ei se bazează, ci pe ăi devotați lui. Devotați până la slugărnicie...“ zice dezamăgită. Apoi: „Se bazează pe dumneavoastră?“ sare la tine și-i clipesc și ochii, când te abordează frontal

și-i convinsă că, de data asta, n-o să-i mai scapi. Că o să te prinzi în discuție și-o să spui ce gândești.

N-ai nicio pornire să-i faci jocul. Ești sătul până-n gât de înțeleștările zadarnice și fără rost din viața instituției unde lucrezi, cu oamenii adunați sub drapelul opozanților lui Vasile Sonoc pregătiți să ia reduta oficială cu-asalt și să dobândească puterea. Și directorul, cu puținii suporteri pe care-i mai are, străduindu-se să le facă față și să-și conserve puterea.

Războiul de guerilă e vechi și-a transformat editura într-un organism bolnav, surescitat la maximum. Cuprins de convulsii. Insurgenții luptă ca să-l dea jos pe director, directorul, ca să-și înfunde adversarii și să scape de ei. Sunt cu degetele pe trăgaci și unii și alții și salvele pot răsună în orice moment.

Ai presentimentul deznodământului iminent și ești sigur c-o să se rezolve cumva. S-au adunat prea mulți inși care se detestă la un loc, ca să nu se rezolve. Și sunt prea multe vanități și orgolii rănite și prea multe veleități de mărire și minți înfierbântate. Și circulă prea multe zvonuri, care de care mai neliniștitoare.

Poate să aibă câștig de cauză opozanții directorului sau poate să se mențină Sonoc la conducere. Cum o să decidă Partidul.

Sonoc e nebun, dar nu-i singurul nebun. România întreagă-i un balamuc. Editura-i numai o copie la dimensiuni mai reduse. Trăim neurastenizați și ce se-ntâmplă în editură se-ntâmplă și-n țară și editura-i un fel de *mise-en-abîme* pentru toată România.

Există facțiuni pretutindeni și lumea nu se mai suportă și oamenii se mănâncă-ntre ei. Și-și dau la cap, pe față ori într-ascuns, dar își dau. Și exclusiv Partidul refuză s-accepte realitatea și susține că e *pace* și *armonie* și că vorbim cu

toții aceeași limbă: *limba socialismului și-a comunismului biruitor*. Rahat.

Ați mai dezbătut între voi și-o să mai vorbiți și-altă dată. Că *Anotimpul grivanilor*, romanul, e lung cât o viață de om și-o să scrie autorul toată viața la el.

Ai reținut durerea ori vorba cu tâlc a doamnei Ștefan, aia cu individul ce-mpinge la plaivaz și se crede cineva, dar care continuă să săvârșescă și-alte ticăloșii, în timp ce-mpinge plaivazul! Și ești sigur c-a reținut-o și cititorul. N-ar trebui s-o uităm.

Acum tânjești însă după puțină liniște și nădăduiești să ai parte de puțină liniște. Și exact în clipele astea, de pe celălalt mal al râului își flutură mâna în semn de salut Cimpoeșu, poetul, și-i răspunzi la salut.

„Ăla nu-i Cimpoeșu de la revistă?” se interesează doamna Ștefan.

„El e.”

„Ei, ca să vezi!” spune. „Vorbești de lup și lupu-i la ușă! Că despre el ziceam că se ocupă cu treburi dubioase. Își stoarce creierii ca să scrie câteva strofe pe foaie și după aia le vinde. La gorobeții de-l așteaptă pe el la «Boema», la masă. Flămânzi după recunoaștere și după faimă. Și ăsta flămând să le pape țechinii...” „Și: „Uitați-vă numai la el: a iuțit pasu’ și se grăbește s-ajungă la restaurant, ca să nu se simtă ăia abandonati.” „Și: „Pfui! Parcă-i văd fascinați de Maestru și agățați de Maestru, de parc-ar sta agățați de un uger și-ar suge! Ori de parc-ar sta cu limbile înmuiate-n nectaru’ nemuririi și ar geme seduși! Și, printre ei, câte-o poiată sau prozatoare mai jună și mai neexperimentată, da’ cu limba tot în nectar. Așteptând să fie fecundată de Maestru și să se prăsească. Să multiplice numărul stihuitorilor pe pământ...”

Are o gură afurisită și-are și-o maliție subțire și te binedispune. Te temeai c-o obsedează Sonoc și-o să toace la el cât o s-o mistuie paraponul, dar a apărut Teoharie. Și Teoharie-i totuna cu viața fabuloasă a boemei locale și-i un subiect care o-nviorază.

„Domnule“, zice și-o ia pe departe, „n-am sperat să am atâta noroc; am avut. Fiindcă am sosit ceva mai devreme și m-a pălit setea și m-am gândit la un Cico rece și-am intrat la «Flora», totuși nu m-am repezit să comand. Am băgat nasu' în restaurantu' din spate și-am descoperit că se bea «Pilsen». Nu mi-a venit să cred! Am cerut o sticlă și i-am rugat să mă servească afară, la aer. Și chelneru' ăsta tinerel a umplut frapiera cu sticle și gheață și m-a instalat aici, unde bem noi «bere frapată». N-am mai băut de mult“ zice și „E bună!“ mai zice.

„La-nceput m-am repezit însetată și primu' pahar l-am băut pe nerăsuflăte“, se destăinuie, „și după aia încă unu' și mi-a picat bine. Și după un timp a venit chelneru' și-a mai destupat o sticlă și băutura rece m-a ajutat să-mi revin. Îmi întindeam picioarele obosite pe sub masă, să mă relaxez, și-mi aranjam și corsaju' și mai făceam și alte treburi de femeie, nu stăruie, și nu mă mai simțeam frântă de oboseală și nici bătrână.

Trăgeam câte-o-nghițitură din pahar și mă uitam la apa care curge la vale, și la arborii seculari din Parcu' Catedralei, și la oamenii de pe esplanadă, și-atunci mi-a trecut mie prin minte ideea că mă găsesc într-o poziție strategică nemaipomenită și că, dacă aș fi lucrat la *ăia*, aici mi-aș fi fixat punctu' de observație.“

„La *ăia*?“

„La *Secu*“ zice senină. Și „Nu-ș' de ce m-am gândit eu tocmai la *ăia*! Poate fiindcă-i o poziție în care ai cea mai bună vedere și din care poți controla «intrările» și

«ieșirile», de pe malu' ăsta și de pe malu' celălalt, că se vântură multă lume. Dinspre oraș înspre Universitate și de la Universitate înspre oraș. Ori de la Politehnică și înspre Politehnică. Ori înspre terenurile de sport și ștrandurile cu bazinele de înot înșirate între esplanada râului și clădirea modernă a Universității, prelungită, mai departe, cu campusu' universitar. Ori de la «Boema» și înspre «Boema». Că «Boema», restaurantu' artiștilor și locu' predilect pentru Cimpoeșu și-ai lui, îi dincolo de Podu' de beton, pe care circulă tramvaiele spre Gară și dinspre Gară. Cam la optzeci de metri distanță de Pod. Și esplanada continuă pe sub Pod până la «Boema», unde se-nfundă, că restaurantu' *se-ntinde pe mal*, cum s-ar zice. Și are tot o poziție de invidiat, cu râu' curgând lenevos în aval și cu razele soarelui care-l scaldă după-amiaza, până-n asfințit. Și-i o plăcere să-ți continui plimbarea în spațiu' amenajat pentru promenadă, mai ales către seară. Cu pomii ornamentali toaletați îngrijit și sălciile plângătoare ce-și lasă vârfurile să pătrundă în râu, iar frunzele arată lucioase, spălate de praf. Și cu stolurile de rândunele agitându-se-n zbor, până ating oglinda apei, după care săgetează văzduhu'. Și cu Parcu' Central, ce căpтуșește «Boema» și-o izolează de zgomotu' citadin, și se unește cu Parcu' Catedralei, apoi se prelungește-n Parcu' Rozelor. Pe urmă se varsă-n Parcu' Copiilor și-n Parcu' Poporului și cred că zona asta ține de partea frumoasă a orașului“ spune, încântată de ce spune, apoi se-nterupe, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva ori ca și cum ar fi spus ceva ce nu se cuvine și-ar simți nevoia să se amendeze.

„Doamne, ce mă-ntind eu cu descrierile aici și fac poezie!“ se amendează. „Că dumneavoastră nu știți ce talente ascunse zac în mine și nu vreți s-auziți că-mpungălesc la hârtie. Nu-mpungălesc. Adevăru' e că m-am lăcomit la

bera Pilsen și m-a cuprins elanu' descrierilor. Și-o vreme am uitat de domnu' Cimpoeșu și de oldașii lui domnu' Cimpoeșu. De ce e mai important. Da' renunț la divagațiile astea și revin“ zice și revine.

„Ședeam în punctu' ăsta de observație și urmăream deplasările de pe celălalt mal, și cei mai mulți ajungeau la Podu' de peste râu, și urcau treptele din beton, și se pierdeau în oraș. Și numai puțini continuau via «Boema». Clienții învederați și fideli. Și am descoperit, printre ei, trupeții lui Teoharie. Și-am devenit curioasă să aflu cine și câți?

Primii au fost Gafencu, profesorul de română și Căruțașu, poetu' de la Tehnolemn și de la Sindicate, că ăștia merg în tandem, de parc-ar fi siamezi. Cred că nici la budă nu se duc separat. Sunt «locotenenții» lui Cimpoeșu.

Căruțașu – cam grăsuliu și c-o geantă burdușită cu marfă refuzată, cu poezii respinse de redactorii de la reviste și din edituri, însă cu convingerea că sub scutu' lui Teoharie o să reușească. Înaintează prin arșița după-amiezii de vară și, din când în când, se oprește și-și șterge nădușeala de pe frunte cu mâna, apoi continuă să tragă de servieta aia scorojită din piele, în care și-a-nghesuit el toată creația. Și «E grea», zice, «că am aicea și poeziile de la domnu' Cimpoeșu', de urmează să fie valorificate...»

Trage de ditamai servieta, până-l potopește transpirația și-și mută geanta din dreapta în stânga, și se șterge cu dreapta. Și a ce aduce, aduce mai puțin a *poet* și seamănă tot mai mult c-un *lucrător de pe vremuri*, de la ORACA!

Aici Gafencu sare cu gura pe Căruțașu și «Mai cu suflet, Vio, ce aia mă-sii, că ne-o ia înainte Maestru' și ne-arată buca! Ne facem de cachite!“ poate că-i zice, nu știu, îmi dau cu presupusu', ori îi zice ceva cam pe-aproape și se uită la necăjitu' de-alături și-și tamponează și dânsu' fața

umflată și lividă cu batista și, pe urmă,-și tamponează și ceafa.

După asta cei doi se urnesc din loc și trec pe sub Podu' de peste râu și se grăbesc spre «Boema», până se pierde din raza privirii mele. Și, la ce mă gândesc mai departe, mă gândesc la domnu' Gafencu. Că personajul-i pitoresc și cu saft și are umor. Sau numai umor involutar. Nu îmi dau seama și n-am cum să fiu categorică.

E conștient că n-are talent. Recunoaște, da', dacă și-a propus să scrie o carte și să se bucure de faima de-a fi scriitor, ce vină are că n-are talent? A crezut că are.

Îndură contestațiile cu o-ndărătnicie rar întâlnită. Nu-i trece prin gând să se lase bătut și să capituleze. N-ar vrea să-ți faci iluzii c-o să cedeze.

Și, câteodată, te-ncliează cu replica sau cu comentariu'. Îl ascuți și rămâi tuț. E de-o sinceritate dezarmantă și rămâi dezarmat. Cum e când povestește de eșecul cu dumneavoastră.“

„Cu mine?“

„Cu dumneavoastră. Povestește cu candoare și nu vă găsește nicio vină și se mândrește că v-a avut oaspete, în niște rânduri. Nu vă reproșează nimica, repet, însă-și plânge de milă cu voluptate și-a umplut orașul cu întâmplarea asta. I-ați desființat manuscrisul și de-atunci nu-i mai prieste nici mâncarea și nici vinul. Degeaba dispune.

«Mi-a zis și muierea că vina-i numai a mea» se pornește. «Ce-a trebuit să mă grăbesc și ce-am căutat cu volumul la dânsul, la editură? Nu era bine când ne onora cu prezența acasă și puneam de-o coleasă și scoteam și cârnați și tăiam și câte-o orătanie? Și givăneam până târziu și învățam niște lucruri, că aveam de la cine-nvăța? Și ne simțeam grozav? Da' eu n-am mai avut răbdare și m-am repezit cu manuscrisul, ca nesimțitul'...»

Mare figură!“ spune cu admirație, iar tu o lauzi că povestește cu saft și umpli paharele și-o îmbii. Și speri să mai prindă puteri. Și bea.

„Și după Căruțașu și Vasile Gafencu?“ o ispitești să-și continue relatarea, fiindcă-ai înțeles că are o evidență exactă în minte cu cine-a venit și cu cine-a plecat și mai vrei câteva portrete realizate din tușe precise și poți să mai introduci câteva personaje.

„După Căruțașu și domnu’ Gafencu – alt cuplu de nevoiași literari, de parc-ar fi ziua cuplurilor!

Simi Buracu, economistu’ de la IRET, costelativ și uscat și dedat genuflexiunilor, gata să-și frângă trupu’ într-un salut onctuos, când întâlnește-un autor consacrat. E membru fondator al Cenaclurilor de la Sindicate și de la Tehnolemn, și de la Casa Corpului Didactic, și de la Casa Armatei, și din alte locuri, unde drenează subproducția literară a veleitarilor din oraș. Și așa fusiform cum e – și nu-ș’ dacă nu-i și vegetarian? – practică gimnastica asta rapidă, cu toate că nu îl ajută. E tare la cifre, însă-n partea astalalta, a științelor umaniste-i tămâie. Bate din gură și face zgomot, da’ până-n ziua de azi n-a reușit să păcălească pe nimeni. E cenaclist veteran și nu ratează nicio inaugurare și-și face simțită prezența-n tot locu’.

Lângă el e Aurică Tulpan, poetu’ neotraditionalist și simpluț de la Cenaclu’ Sindicatelor și care s-a lipit acum de domnu’ Cimpoeșu și-a migrat la «Boema». Trece discret printre ceilalți și doar puțini îl știu după nume. Scrie pasteluri, ca Alecsandri. Adică vorba vine *ca Alecsandri!* Teoharie i-a zis așa, de-o bășcălie, «Alecsandri» și «veselu’ Alecsandri», l-a luat în balon și vorba a rămas.

Se târâie ca două gloabe pe spațiu’ de promenadă și numai peste zece–unsprezece pași o să treacă pe sub Podu’ de peste râu și n-o să-i mai vezi. Și speri să se ivească și niște personaje mai acătării.